

Bestemming voor vrijvallend kapitaal

De komende jaren komen miljarden euro's uit lijfrentepolissen vrij. Pas nu beginnen de meeste mensen erover na te denken wat ze ermee moeten. *Door André de Vos*

Voor wie in de jaren tachtig geld overhad, was de keuze eenvoudig. Het toptarief inkomstenbelasting bedroeg 72% en de rente was hoog, beginjaren tachtig zelfs 12%. Sparen voor de oude dag kon op een koopje.

Bovenmodale babyboomers kochten op grote schaal aftrekbare koopsompolissen en lijfrentes. De hoge kosten die ook toen al werden gerekend door tussenpersonen en verzekeraars werden verdoezeld door het mooie rendement op de beurs in de jaren negentig. Inmiddels zitten er grote kapitalen in de polissen. Volgens levensverzekeraar Paerel komt er tot 2014 jaarlijks meer dan € 10 mrd vrij via expirerende polissen.

Voor de bezitters van deze polissen, meestal zo'n zestig jaar of ouder, dient zich de vraag aan wat te doen met het vrijkomende kapitaal. Officieel moet er een periodiek uitkerende lijfrente van worden gekocht. Veel mensen hebben echter weinig behoefte aan een hoger maandelijks inkomen. Ze hebben een goed pensioen en een huis met veel overwaarde; het vrijkomende kapitaal is een beetje een luxe probleem.

'Gelukkig zijn de meeste polissen die nu aflopen zogeheten oudregimepolissen die veel vrijheid bieden in de benutting van het kapitaal', zegt Edwin Pijpers, financieel planner en medeoprichter van Your Financials, dat onafhankelijk financieel advies geeft en zelf geen producten verkoopt. 'Je kunt de lijfrente-uitkeringen bijvoorbeeld schenken aan je kinderen die een lager inkomen hebben en er dus minder belasting over betalen. Er is dan geen schenkingsrecht ver-

schuldigd. Je kunt ook kiezen voor afkopen. Het kapitaal komt dan in één keer vrij en er moet in één keer belasting over worden betaald, in de hoogste tariefgroep. Maar daar zitten mensen met een goed pensioen vaak toch al in. Voordeel van afkoop is dat je direct over het totale bedrag kunt beschikken.'

Strengere regels

Lijfrentes zijn bedoeld als oudedagsvoorziening en kennen een vergelijkbaar fiscaal regime als gewone pensioenen. De opbouw (de betaalde premie) is aftrekbaar van de belastingen, de uitkering (de periodieke betaling) is belast. Omdat de lijfrentes in de jaren tachtig zo'n hoge vlucht namen, zijn de regels voor zowel opbouw als uitkering steeds strenger geworden. De oudregimepolissen van vóór de Brede Herwaardering van 1990 bieden vrijwel onbeperkte vrijheid. Het opgebouwde kapitaal hoeft niet per se naar de verzekerde te gaan, de lijfrente mag op elk moment ingaan en afkoop kan relatief voordelig.

Sinds 1990 is de wetgeving in stappen aangescherpt. Lijfrentepolissen van latere datum kunnen alleen uitkeren aan de verzekerde zelf en er zijn grenzen aan de uitkeringsfase. Afkoop van polissen van ná 1990 is veelal onaantrekkelijk, omdat er niet alleen 'gewone' inkomstenbelasting moet worden betaald over het totaalbedrag,

Wie nu een levenslange lijfrente aankoopt, is een dief van zijn eigen portemonnee

ILLUSTRATIE: R. VENKE VAN GEERIK

maar ook nog een fiscale boete, de zogeheten revisierente, van 20%. Bovendien kunnen van recente lijfrentepolissen geen overbruggingslijfrentes tot 65 jaar worden gekocht.

Meest recente wijziging is de speciale regeling voor kleine lijfrentes. Voor afkoop van polissen met een waarde tot €4146 hoeft geen revisierente te worden betaald. De regeling is bedoeld om bezitters van een woekerpolis tegemoet te komen. Wie echter met zijn woekerpolis boven dit drempelbedrag uitkomt, kan beter niet afkopen. Hij moet niet alleen revisierente betalen, maar dat ook nog eens over het ingelegde premiebedrag als dat meer is dan het opgebouwde kapitaal.

Alternatieven voor aankoop

Wie nu een levenslange lijfrente aankoopt, is een dief van zijn eigen portemonnee. De rente staat historisch laag en die rente bepaalt de hoogte van de periodieke uitkering. Vervelend voor de mensen, vooral ondernemers, die het geld nodig hebben als aanvulling op hun AOW. Er zijn verschillende oplossingen. Pijpers: 'Bij oudregimepolissen kun je het geld vrijmaken via afkoop. Bij latere polissen kun je een deel van het vrijkomende kapitaal in een tijdelijke lijfrente omzetten. Dat deel wordt dan na je 65ste periodiek uitgekeerd. De rest van het kapitaal kun je een tijdje laten staan in de hoop dat de rente stijgt, zodat je na afloop van die periode een betere lijfrente kunt kopen.'

Bij het laten doorlopen van lijfrentes is het slim opnieuw naar de beleggingsmix te kijken. Het is niet altijd mogelijk om daar nog veranderingen in aan te brengen, maar als dat wel kan, en tegen niet al te hoge kosten, is het raadzaam om over te schakelen op minder risicovolle beleggingen. Anders kan het gebeuren dat de rente stijgt, terwijl de aandelenbeurzen dalen. Dan kan er weliswaar goedkoper een lijfrente worden aangekocht, maar er is wel minder kapitaal om iets mee te kopen.

Sinds 2008 kan bij lijfrente-uitkeringen worden gekozen voor banksparen. Het opgebouwde kapitaal wordt dan op een geblokkeerde, rentedragende spaarrekening gezet, waaruit periodiek een uitkering wordt gedaan. Het voordeel van banksparen is dat het kapitaal onder de depositogarantieregeling valt en dus tot €100.000

Tien tips

Waar moet u op letten als uw lijfrente gaat aflopen?

1 Denk tijdig na over wat u met het vrijkomende kapitaal wilt en welke fiscale consequenties dat heeft.

2 Let goed op de kosten als u uw lijfrente laat doorlopen of een nieuwe afsluit.

3 Zorg ervoor dat bij doorlopen het regime blijft gehandhaafd.

4 Wees attent op extra belasting als u gaat afkopen.

5 Verdiep u in de materie, verzekeraars en tussenpersonen zijn niet altijd op de hoogte van verschillende regimes.

6 Bij zogeheten oudregimepolissen kan schenken aan kinderen of afkoop interessant zijn.

7 Voor kleine lijfrentes (waarde tot €4146) gelden aparte afkoopregels.

8 Verzekerde lijfrentes vallen niet onder de depositogarantieregeling, banksparen wel.

9 Het combineren van kleine lijfrentes met verschillende einddata levert vaak hogere uitkeringen op.

10 Spreid risico door grote kapitalen onder te brengen bij verschillende verzekeraars.

wordt gedekt door de Staat. Bij banksparen vervalt het geld bij overlijden van de verzekerde automatisch aan de nabestaanden. Bij een verzekering moet dat apart worden geregeld, maar is er meervrijheid in de keuze van de begunstigde.

Een bankspaarproduct loopt voor een eindige periode van minimaal twintig jaar. Als na die periode het geld op is, moet de bankspaarder voor de resterende levensjaren iets anders regelen. Dat nadeel kan een voordeel zijn voor mensen die verwachten dat ze niet heel oud worden, bijvoorbeeld vanwege een erfelijke ziekte. Zij lopen bij een verzekerde lijfrente-uitkering vrijwel zeker geld mis, tenzij ze als roker een speciale rokerslijfrente afsluiten. Die keert per jaar meer

Naar het buitenland

Wie van zijn pensioen in het buitenland wil genieten, moet oppassen met lijfrentes. Als de polis afloopt en de bezitter ervan is geëmigreerd, is slechts beperkte keuze mogelijk tussen verzekeraars en banken. Dit komt omdat de uitkeringsfase van een lijfrente als apart, nieuw contract wordt gezien. Niet elke Nederlandse verzekeraar kan een dergelijk contract met een in het buitenland wonende Nederlander afsluiten, omdat ze soms 'genotificeerd' zijn in bepaalde landen. Hoogleraar toekomstvoorzieningen Gerry Dietvorst heeft aandacht voor dit probleem gevraagd en er zijn Kamervragen over gesteld, maar er is nog geen oplossing gevonden.

uit, omdat rokers eerder overlijden.

Een expirerend lijfrentekapitaal hoeft niet verplicht te worden ondergebracht bij de verzekeraar (of bank) waar het kapitaal is opgebouwd. De verzekerde kan overstappen naar een andere partij voor een tijdelijke, overbruggings- of levenslange uitkering. Diverse vergelijkingssites leggen de aanbiedingen naast elkaar. Het is zinvol om goed naar kosten en provisie te kijken bij zowel de eigen verzekeraar (en tussenpersoon) als andere aanbieders. Tussenpersonen rekenen soms forse provisies, die zeker bij grote kapitalen behoorlijk kunnen oplopen. Wie voor een lijfrente bij een verzekeraar kiest, doet er verstandig aan om een betrouwbare partij te kiezen, of het risico te spreiden over diverse verzekeraars.

'Het loont om goed te vergelijken', zegt Edwin Pijpers. 'De ene verzekeraar heeft goede aanbiedingen in de opbouw- en uitstelfase, de andere juist in de uitkeringsfase. Je kunt specifiek op zoek gaan naar nettoproducten, waar geen provisie op zit. De vergelijking van de aanbiedingen kan de consument nog wel zelf doen met hulp van internet. Het moeilijkste werk zit in het traject daarvoor. Wat wil je met het vrijkomende kapitaal doen en welke mogelijkheden zijn er met de polissen die je hebt? Daar heeft een adviseur toegevoegdewaarde.'

Sinds begin dit jaar heeft de bezitter van een lijfrentepolis iets langer de tijd om een beslissing te nemen. De keuze voor aanwending van het vrijkomende kapitaal moet uiterlijk worden gemaakt op 31 december van het jaar nadat de polis uitkeert.